

1 CORÍÍTIO

Tujkénú Coríítiori íjcyáme éllevu

Páávoru cáátúnuháám:

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aane íñe íhyaami muhsti mécaatúnú ménahbe Tsójtenémá elle Coríítiori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímíbájchóme éllevu. Áhdure idyé múhdumé pahúllevá múnaa pámé avyéjuubéré íjcyáábedi íjyácunúhíjcyámé wáábyuta téhaámi. ³ Aane óvíi Méécááni Píívyéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsi ámúhakye píaabó tsáimíyé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj tééveri Píívyéébe píaabóne

⁴ Páijyuvaré ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri ámúhakye dibye píáábohíjcyáné hallúvu. ⁵ Muurá dííbyema ímí ámuha meíjcyáne j tééveríyé Píívyéébe ámúhakye píaabómé ámuha mépiivyété meúwaabóné keená ímiááné íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne. ⁶ Muuráhjáa dííbyedítýú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámúhadítýú bóhówaúcunúhi. ⁷ Áánéllii dibye tsááiñe ámuha metéhméné hajchótá méjcyáá Píívyéébé píáábójú pañe. ⁸ Áámeke ámúhakye téh-méiibye éhniíñevu ímí ámuha dííbyeke meúraavyémé íínetú menéétsámeítýu Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáá-coóca. ⁹ Muurá Píívyéébe ímiááné meenú íñéhdúú. Aabée

tsúuca meke ujcú Ílli Jetsocríjtó Máavyéjuube ijcyábema dífbyé avyéjuri meijcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduvé íjtsámeíne

¹⁰ Ámuúha táñahbému, Máavyéjuube Jetsocríjtó mémeri ámuúhake ó bóijcyú ámuha metáhjá-catsíhijcyánetu. Óvíjyacóóné páhduvé ámuha meítsámeihijcyáne. Tsajjítóré meíjtsámeíne ímíneúvú ménahbévajcátsi. ¹¹ Ehdu ámuúhake o néé ámuhává meúhbácatsíhijcyáne oke Coroémudítýú tsaate úúballénéllíhýe. ¹² Ámuhává tsaate ménehijcyá Páávoróéjté meijcyane. Áánetúvá tsijtye nehijcyá Apóóroéjté ijcyane. Tsjityévá nehijcyá Péédoróéjté ijcyane. Tsjityévá nehijcyá Críjtoéjté ijcyane. ¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcámeíhi? Pane ¿acáa ó íhvéjtsámeí ámuúha wájyuri páwachékevu oke ditye iwátyétyéhçuki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtótsámeíhi? ¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámuúhadítýú o tsójtótú Críjpoma Gááyómútsikye o tsójtóné boóne. Áánélli ó téhdujtsó Píívyéébeke. ¹⁵ Aane tsá múha nééítyuró támamyémú ijcyame tamyémeri itsójtótsámeíne. ¹⁶ Áhduréhacáa idyé ó tsojtsó Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdyúu tsáhájucó muucá o tsójtójúcootúne. ¿Íhýáa mityá ó tsójtórá? Tsáhájucó o ítsáávetúne. ¹⁷ Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsohijcyaki. Muuráhjáa ihdyu oke pícyoobe mépée mepájtyetéíne díbye méénune úwááboobéré o péhijcyaki. Aabe tsá o úwáábohijcyatú táíjtsaméítyuré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méénuca díbyé páwachékevu dsíjívéné tsá íínetú meke píáábóítyuróne.

Píívyéébe Críjtoj tééveri úújtsóné íhtsútuube ijcyane

¹⁸ Muurá wágóóóvéímyedívú álliuré teene mekéé ipájtyetétso páwachékevu Críjto dsíjívéné uwááboju. Áanetu ihdyu mecáhcujsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene álliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébé íhtsútú teéne. ¹⁹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Waajácu múnaa iiye ipájtyetétso méíyóneri tsúúrámehíjcyámedítýú ó waagóó tééné íjtsaméi. Ehdu ditye íjtsáméiyóné óhdivu atéréenére.

Ehdu muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé.

²⁰ Aanéhaca íñe ¿íínetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panévareé íjtsáméíñe? Áhdure ¿íínetú píaabóné ditye páhduvareé úwáábócatsíhijcyáne? Muurá mee míamúnáadívú ímiáané íjcyaróné Píívyéébedívú atéréene. ²¹ Aabe muurá íiná túhúúlléébejíí waajácu ehdu míamúnaa iiye páhduvareé íjtsáméiyómé pájtyetéítyuróne. Áánélliihyéé muurá pícyoobe íñe míamúnaa állíuri díllóhíjcyané uwááboju cáhcujsómé téénej tééveri ipájtyetéki.

²² Muurá tamúnaa jodíómú imíllé íévéhoowávú Píívyéébe méénuráítyuróné méénune íájtyumíné botsíi icyáhcújtso tééné uwááboju. Áanetu gríéégomu íjtsúcunú iiye íjtsaméiyi panévareé iwáájacúne. ²³ Áronáa ihdyu muha ímiáané íjcyane méúwáábohíjcyá dityéé páwachékevu wátyétyéhcuube Críjtodítýú íjcyané uwááboju. Árone tamúnaa ítsúcunúhijcyá íllure tééneri muha diityéké memáváríchohíjcyáne. Téhdure jodíómú íjcyatúmé nehíjcyá álliuré íjcyane íínetú meke píáábotúne. ²⁴ Áronáa tsúuca tsaatéké diityédítýú Píívyéébe újcume waajácu díbyéé íhtsútuube pane wáájacuube íjcyane Críjtoj tééveri úújetsóne. ²⁵ Aabe

Píivýéébé íjtsaméi míamúnaa álliuri dílohíjcyáronévú tsá diityé íjtsaméi úújetétúne. Áhdure dífbyeke íhtsúuvúdú ditye íjtsúcunúróóbé íhtsútuvu tsá múha úújetétúne. ²⁶ Cáhawáá méijtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muuráhjáa meke dibye újcúme pañe tsá mítyame íhtsutúme íjcyatúne. Ujhéméré muurá diityédítú cáhcujtsóhi. ²⁷ Aane muurá míamúnaa meke éhdiiválléhíjcyáromeke újcuube mejtééveri diitye íhtsutúme waajacu múnáake inúccójpívétsoki. ²⁸ Muurá meke ditye éhdiiválléromeke újcuube meke dibye íhtsútújtsóné lliiñévú diitye íhtsutúme íjcyaromé illuréjuco ídáátsonúki. ²⁹ Téhdurée tsá íínerí memítýájkímýeítyuróne. ³⁰ Muurá ihdyu dífbyere Píivýéébe meke ujcú Jetsocríjtojéte méijcyaki. Áánéliihyé dífbyeke pícyoobe meke dibye ímiá tujkévejúvú íajcuki. Áhdurée dífbyej tééveriyé ímiáámedi meke idíllómeke ímíbájchoobe mepájtyetéki. ³¹ Muurá dífbyé waajacúháámitu nééneé: “Ímítýájkímýeíñé ímillémé múu mítyajtsó Píivýéébekére.”

2

Críjtodítú íjcyáné uwááboju

¹ Ámuúha táñahbému, muuráhjáa íñe Críjtodítú íjcyáné uwááboju ámúhake o úwáábócooca tsá o íhjúvahíjcyatú íhtsútúúnécóbaúvu. ² Téhdurée ámúháj piine o íjcyabe tsá tsíñéhjiri o wátýánúmeíhíjcyatúne. Apááñerée ó imíllehíjcyá ámúhake o úwaabóné dityé páwachékevu wátýétyéhúúbedítú íjcyáné uwááboju. ³ Ároobée tsá ámúhadívú o úújetétú ‘mityáhmítýa’. Ídátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadívú íllityécunúúbere. ⁴ Aabée tsá ámúhake íhnáhó o úwáábotú muhdú

míamúnaa íhdityúré iújcúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píívyéébedítýúréé tsááné íjtsaméiyi ámúhakye o úwáábónéllii dííbyé Apííchó ámúhadívú bóhówátsohíjcyá ámuha mecáhcújtsoki. ⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píívyéébe íhnháhorí ámúhakye píáábóneri. Tsá míamúnáá íjtsaméí ámúhakye píáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píívyéébedívú Íapííchó meke wáájácútsóne

⁶ Muurá Píívyéébeke cáhcújtsómeke muha méúwáábohíjcyá ítyuhútsíhji. Áronáa tsá ííñújiri íjcyáné míamúnaa íavyéjútémá wágóóóvéímyé íjtsaméí muha méúwáábohíjcyatúne. ⁷ Muha méúwáábohíjcyá muhdúhjáa Píívyéébe pane iwáájacúdú íjcyaaabe míamúnáake ipájtyetétsoíñe tsúúcajátújuco ííñújii íípívyéjtsótúné íhdéjuco pítyájcámeíñe. ⁸ Ehdúhjáa dííbyé pítyájcoju néene muurá tsá tsáápiúbaré wáájacutú íñe ííñújiri íjcyáné avyéjútédítýu. Muuráhjáa iwáájacuca tsá ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhcúítýuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke. ⁹ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééene:

Tsá múha wáájacutú muhdíívané Píívyéébe méénune dííbyeke ávyejúúllémé wáábyuta. Áánéllii tsá múha úúbálléítýuró muhdíívané tene íjcyane.

¹⁰ Áronévú tsúúca meke dííbyere Píívyéébe waajácútsó mépañévú Íapííchó ipícyóónej tééveri. Muurá páneere dííbyé íjtsaméí Íapííchó waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájacutú tsíjtyé íjtsaméí. Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñe. Ahdu Píívyéébe íjtsaméí apáañéré Íapííchó waajácúhi. ¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke íídaatsólléne téénej tééveri mewáájacu muhdú díbye

méema méenune. Tsáháa tsííñe apííchó dibye mépañevú pícyootúne. ¹³ Aane ñne muha meúúbállehíjcyá tsúuca dííbyé icyánéjcuéjte muha meíjcyámeke dííbyé Apííchó túkévetsódújuco. Tsá míamúnáá íjtsaméi muha meúúbállehíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píívyéébé icyánéjcuéjte íjcyatúme tsá cáhcújtsotú dibye Íapííchoj tééveri meke túkévetsóné ténejcuéjte íjcyátúnéllííhye. Áanéllíi íjtsúcunúme állíuré tene íjcyane. ¹⁵ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó mépañe íjcyaméré méwaajácú dííbyé icyánéjcu. Áánetu dííbyé Apííchó ípañe íjcyatúme tsá wáájacutú ténejcu. ¹⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “¿A íjcyámé tsaate Píívyéébé íjtsaméivu úújetéme? ¿A íjcyámé tsaate dííbyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá ihdyu dííbyeéjté muha meíjcyame méwaajácú Crijtó íjtsaméi.

3

Píívyéébé wákimyéi méénúmeíñe

¹ Ámuuha táñahbému, muurá Píívyéébeke úraavyémé dííbyé Apííchó túkévetsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyádúu tsá ámúhakye o úwáábotú dííbyeke ámuha ímí meúráávyétúnéllííhye. ² Áanéllíihyée muurá ítyuhúútutsíhjíré ámúhakye ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsííméneke tsíiju majchótú ájcútulle ímujpañetúréi ñóhñótsohíjcyádu. Aamée ámuha tsá téíjyu mepíívyetétú úwáábó meújcune teetsi tsíímene majchói méénútutsi íjcyadu. Aame ámuha téhduréi ícyoocápi. ³ Téénéllíi muurá ámuha méúhbácatsíhijcyáhi. Áhdure ámuha ménomíutáávácatsíhijcyáhi. Ehdu múhdurá ámuha meítsámeíhíjcyánéllíi muurá ámuha meíjcyá Píívyéébeke wáájacutúme íjcyadu. ⁴ Muurá

ámuha tsaate ménehíjcyá oo Páávoróéjté mejicyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáríívémeíhijcyá ihdícyame íjcyadu.

⁵ Aane ¿muubá oo Páávoró? Áhdure ¿muubá diibye Apóóro? Áánerá Píívyéébé íicúve múnáajtétsíyé muhtsi mejicyamútsí téénevúu múhtsikye dibye pícyoone méméénuhíjcyáhi. Aanée muurá múhtsí wákimyéíjyucó íjcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúúca ámuha mécáhcujsóhi. ⁶ Ópée muurá ímichi ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsíeméné mebájtso. Aanée diibye Apóóro éhnííñevu tsiíñe úwáábohíjcyá éhne múúne teene bajtso íchémétu memúríchohíjcyádu. Aane muurá dííbyere Píívyéébe píáábóneri cáhcujsómé dííbyé uwááboju eene mebájtso dííbyere píívyétsohíjcyádu. ⁷ Aane ímichi o úwáábohíjcyároobe tsá múúbé íhtsútuubé o íjcyatúne. Téhdure diibye eenée táuwáábó cámahjácoobe tsá múúbé íhtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébe apáábyéré íhtsútuube íjcyáábé píááboriyé cáhcútsóhíjcyámé dííbyé uwááboju. ⁸ Muurá eene bajtso múúne memúríjchódú táuwáábó cámahjácóóbema muhtsi tsahdúré tsané tujkévevu. Áronáa ihdyu múhtsikye Píívyéébe múhtsí tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi mewákímyeíhijcyádu. ⁹ Muurá ámuha úmíhédú, téhdure jahdu. Ááné aabájaabédú néébe Píívyéébeé. Áábé wákimyéi múnáajtétsí muhtsi mejicyamútsí ámúhake méúwáábohíjcyá téneecúdú ámuha menéémeke. ¹⁰ Muuráhjáa meke iwájýúnéllii oke pícyoobe páñétúejpi jááháñé wákimyéi múnáajpídyú o néébe dííbyé uwááboju o úwáábohíjcyá éhne múúne já apíhajcúné mewádúhcútujkénúdú nééneé. Aane

muurá bóone tsíjtyeréjuco teeja wákímyeídyú néene tsíjtyeréjuco táuwaábó éhniíñevu úwaábohíjcyámé ihdyu óvíi téiibúwá úwaabóhi. ¹¹ Muurá íjcyabe tsáápiiyé ehne múúne jaa ímichi teene ápihájúnetu éjkeđu néébe Jetsocrijto. Aane tsá múha nééítyuró tsijpi íjcyane. ¹² Áanéllii múu ímíñeúvú dílbyé wákímyeí meenu éhne múúne tsaapi jaa cóhpénéhjitú óorótu, imíwu néené newáyúúnetu, tsítsiíné uwañewáánetu méénudu. Áánetu muurá tsijtye méénuíyá 'tsucátsúcá' íjcyatúné úméhewáánee, úméhecóónee, ajii, éhdúnetu. Ahdu tsá múu íjcyatú átéréénéhjitú jaa méénuubédu. Múu íjcyá cóhpénéhjitú méénuubédu. ¹³ Muurá jaa ímichi ápihájúnetu éjkeđu néébedítyú íjcyané uwaáboju muhdú meméénuhíjcyané waajácúmíí Píívyéébe teene mééma ímbájchócoóca. Ímiá wákímyeí meméénuhíjcyané coévaá ehne múúne cúújúwari átéréene áíívyéné boone ícyohpéneréjuco cóváu. ¹⁴ Muurá ímí téené wákímyeí meméénuhíjcyámé iáhdó meújcuúhi. ¹⁵ Áánetu múhdurá meméénuhíjcyámé tsá iáhdó meújcuútyúne. Arónáa ihdyu mepájtyéteé tsúúca dílbyeéjtéjuco meíjcyame ehne múúne tsaapi ihjya áíívyérónáa pájtyetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú Píívyéébeéjté meíjcyame dílbyé duurúvajádú menéémé pañe dílbyé Apííchó íjcyane? ¹⁷ Muurá meke tsúúca díbye ímbajchomé metútáváávéhajhíí ílluréjuco meke díbye íñe íñújitu wáágóoíñe.

¹⁸ Áanéllii tsá múu állímyeítyúne. Tsaate íñújíene iwáájacúhájhíí múu íjcyá ídaatsóméré ñná wáájacútúmeúvúdú ímiá waajácu múnaa ámuha meíjcyaki. ¹⁹ Muurá íjíene mewáájacúné Píívyéébedívú

atéréene. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééeneé: “Waajácu múnáake Píívyéébe téeneriyé túhúúvetsómé íllure báníumeíhi.” ²⁰ Téhdure tsiíne nééeneé: “Waajácu múnáá íjtsaméi Píívyéébe waajácu átéréene íjcyane íínetú diityéké píáábotúne.” Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu. ²¹ Áánéllii tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútúúbedi medíllóne meúraávyéítyuróne. Téhdure tsá dífbyedi memítyájkímeyéítyuróne. Muurá páneere ííñújiri íjcyane méwáábyuta. ²² Muurá meke píáábohíjcyaaabe ííñújiri meíjcyané hajchóta. Téhdure meke píáábohíjcyaaabe medsíjivémé ímí meíjcyaki. Aane íne oo Páávoroo, Apóóroo, Péédooroo, íjcyámeke múúhake pícyoobe ámúhake muha mepíááboki. ²³ Aane tsúuca meíjcyá Críjto Píívyéébeéjpi íjcyáábeéjte.

4

Uwáábojte úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha méwaajácu ídátsó ámuhadúré muha menéérome Críjtó wákimyéi múnáa meíjcyane. Muuráhjáa múúhake pícyoobe Píívyéébé muhdú meke ípíááboíñé pítyájcámeíñé uwááboju muha meméénuki. ² Áánéllii téené wákimyéi máhallurí íjcyane ímíñeúvú méméénúiyáhi. ³ Tsá muurá muhdú óhdivu tene nééetu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyané oke menééiyóne. Tsá muurá o némeítyuró muhdú o ícyahíjcyáne. ⁴ Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácu muhdú o íjcyane. Áronáa ihdyu ó waajácu táhallurí ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú ímíáábé o íjcyane. ⁵ Ahdícyane tsá múu Críjtó wákimyéi muhdú tsaate méénune múhdurá diityédívú íjtsúcunútúne. Óvíi ihdyu páñetu tsaabe muhdú dífbyé wákimyéi meméénuhíjcyané meke íñéekíí.

Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñé meke téhdújtsóiibye Píívyéébeé.

⁶ Aane íñe muhdú muhtsi Apóóroma meícyahíjcyané ámuhákye ó úúballé tehdu ámuha meíjcyá tsíñehji íjtsámeítyúme. Tsá múu tsaatékéré ímí íjtsúcunúne tsíjtyeke éhdiiválletúne. ⁷ ¿Aca múha meke picyóó tsíjtyé ehniíñevu meíjcyaki? Áhdure ¿aca íiná méhdi Píívyéébé piáábori meújcutúne? Áánerá Píívyéébé piááboriyé meíjcyáhi. Ááneri tsá memítyájkímyeítyuró méihnáhoriyé meíjcyáneríjívári.

⁸ Ámuháubá méijtsúcunúmeí Píívyéébé icyánéjcutu ííne ímíjyaúréjucó ámuha meíjcyane íínetú vííotúme. Ááne muurá tsáhájucó múúhadi ámuha meíícúvetúne. Ímiááneiyó ihdyu ámuha ténejcútú meíhtsútuuvéné ímí tsaméhjí meíjcyaki. ⁹ Píívyéébéubáhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké picyóó ávyeta ídáatsojte muha meíjcyaki. Aame muha meíjcyá ídaatsóné éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama níjkyéji múnaa ullévenúhijcyáhi. ¹⁰ Muurá íñe Críjtoke meúraávyénéjcutu ámuha múúhadítyú ménehíjcyá átéréejte íiná wáájacutúme muha meíjcyane. Ááne ámuháyé méijtsúcunúmeí íhtsutúme ámuha meíjcyame ímí tehjújucó dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnaa múúhakyé ávyejúúlletúme ámuhákyéré ávyejúúlléneri ámuha mémítyájkímyeíhijcyáhi. ¹¹ Muurá ihdyu muha ídátsó múúhá ajyábama meíjyunúhíjcyámedi ídaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi míamúnaa ícúbáhrahíjcyá múúhá íjcyátsííúbamáyé muha meíjcyátúmedi. ¹² Muurá muha meúwáábóné tsanéjcvu mewákímyeíhijcyá

téene tájpi muha meíjcyaki. Áámeke míamúnaa páhduváré idyáíívémedítýú nehniwu íhjúvaróné muha maábúcuéne ímíjyuuríyé méihjúvahíjcyá diityéma. ¹³ Ehdu múúhake ditye dáríívéronáa ímiááméré muha méicyahíjcyáhi. Ároné pañe icyoocápi múúhadítýú nehíjcyámé átéréjte muha meíjcyame íllure míamúnáake metútávátsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá ámúhake o núcójpívétso ehdu o néétune. Íllure ámúhake ó úwaabó áatsíímédú ámuha menéemeke o wájýúnema. ¹⁵ Muurá mítyame ámúhake Críjtodítýú íjcyáné uwááboju úwáábórómedítýú ó ijcyá ámúháj caanídýú o néébe ímichíi táuwáábori ámuha díbyeke mecáhcújtsótujkénúnéllíihye. ¹⁶ Áánéllii ímíñeúvú o íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsííménédú néébe Timotéo ímiáábé íjcyáábeké ó wallóó ámúha éllewu. Aabe óvíi ámúhake úúballé muhdú Críjtoke o úráávyeebe o úwáábohíjcyáné o ááhívehíjcyátsíhjí cahcújtso múnáake. ¹⁸ Áronáa ¿íveekí ámúhadítýú tsaate múhdurá dáríívémeímýé mítyákímýeíhíjcyáhi? ¿Íhya mityá íjtsúcunúmé ámúhake tsiíñe o úújéityúne? ¹⁹ Muurá Píívyéébe ímílléhajchíi lléváhréjuco ámúhake o ááhívetéíñe. Áijyu ó waajácuú íiná ditye méénuhíjcyáné eene ‘mityáhmítýá’ íhjúvahíjcyáme. Tsá imyéénutúnéré ditye íhjúváityuróne. ²⁰ Muurá tsá Píívyéébé avyéjújte meíjcyatú pevénéré meíhjúvánéri. Apáámýéré ihdyu díbyé íhtsúturi íjcyame téénejte ijcyáhi. ²¹ Ahdícyane ¿muhdú ámuha méimíllé ámúhake ellévú o úújetécooca o túkévejtsóne? ¿A chooco ímíjyuúri? ¿Mityá íhnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucóó tsaapívá ámuhadítýú tsíjúdúéllema ícyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píivyéébeke wáájácútúrómedívú idyé teene ávyetá ímityúne. ² Ááneréi íjcyárónáa ámuha mémítýákímyeíhijcyá Píivyéébeéjté ámuha meíjcyáneri íllure múu kímoovéme. Muurá tehdiíwáné ímityú méénúmeke ámuha méijchívyétsóiyá ámúháj piínétu. Tsáhájucó ámúhama ditye píhcyáávéítyuróne. ³ Aane ámúhama o íjcyátúroobe tsúúca ó waajácú muhdú meméénúíñé dííbyeke. ⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyáávéne méijchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámúhakye ó nahbénuú táíjtsaméiyi. Áábeke méihvéjtsó Naavéné hójtsí pañévuréjuco dibye ícúbáhrámeíñé nájcaúvú idsíjive Máavyéjuube Jetsocríjto tsiíñe tsáácooca dibye ipájtyeteki.

⁶ Aane tsá tene ímityú Píivyéébeéjté ámuha meíjcyáneri memítýájkímyeíñé múhdurá ámúhama tene pájtyénaaaca. Muurá haríínallíjyú metátsájcóné pañévú áyánéwu téené ooríchotu mepícyooróné páneeréjuco óórichóne. Ahdu nééne muurá tsaapi ímityúné méénúúbeke íiná menéétúhajchíí pámeekéréjuco dibye tútávajtsóne. ⁷ Áánéllii ílluréjuco dííbyeke méijchívyetso teene pááá ooríchódú néébeke ámuha meímíbbáavyeki. Muuráhjáa Críjto Píivyéébé obééjáuúúdu néébe ipájámeíñe ícúbáhrámeí mewájyuri mepájtyeteki. ⁸ Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne meúráávyé tsaímíyé dííbyeke. Ovíjyacóóné átérééné íjtsaméi méhdityu bóhówaúcunúhijcyáne. Métsu ténejcu

meíhvéjtsóne dífbyé ihjyu ímiá májchódú nééneréjuco menújtsoki.

⁹ Muuráhjáa íhde ámuha éllevu o wállóháámí pañe tsúuca ámúhake o úwaabó ámuha menáh-bevájúcoótu ihdícyámema dómácócatsíhíjcyámedívu.

¹⁰ Áronáacáa tsá ámúhake o bójcyutú ámuha meíhjuvájúcoótu diitye ímityúmema mítyane iéhnéváyóneri tsúúrameíhíjcyámee, naní múnaa, níjcyotájteke dúúruvahíjcyámee, ihdícyáméhjíma dómácócatsíhíjcyámee, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu nééróméj pñe mépiivyété meíjcyane tsají hallúríyé diityémá meíjcyánéllíihye. ¹¹ Muuráhjáa ihdyu ámúhake o néé eene ‘cahcújtso múnaa muúha’ néérome ihdícyáméhjíma idyómácójcatsíyónee, éhnííñevúré iéhnévarónee, níjcyotájteke icyáánívarónee, tsíjtyedi íihjyúvarónee, illíyícyáverónee, iñániyónee, éhdune méénuhíjcyámedívú ámuha menáhbevájúcoóityuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóityuróne.

¹²⁻¹³ Muurá tsá o íícúvetú cahcújtso múnaa íjcyatúmé muhdú ícyahíjcyáneri. Óvíi ihdyu Píívyéébere diityémá teene ímíbajchóhi. Áronáa ihdyu ámuha cahcújtso múnaa méíítéiyá ámúhadítýú múhdurá dáríívémeíhíjcyámeke ámuha meíjchívyétso ámúháj pñnétu.

6

Cahcújtso múnaa ímityúné ímíbáchójcatsíyóne

¹ ¿íveekí ímityúné ámuha medáríívéjcatsícyooca mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyatúné ímíbájchojté éllevu? ¿íveekí tsá ámuha tsamééré cahcújtso múnaa meímíbáchócatsíhíjcyatú ténehjí? ² ¿Mityá tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébé cahcújtso múnaa

meijcyame díbyeke cáhcújtsótúmema muhdú ditye ícyahíjcyané meímíbájchoíñe? Aanéjii muurá ámuha mépiivyété ámuháma pájtyenéhjí ámuháyé meímíbáchójcatsíñe. ³ Áhdure muurá níjkyéji múnaa íjcyárómema muhdú ditye ícyahíjcyané meímibájchoóhi. Aanéjii muurá mépiivyété tsamééré cahcújtso múnaa meímíbáchójcatsíñe. ⁴ Áánaa ¿íveekí ámuha mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyátúné ímibájchojté élllevu ímityúné ámuha medáíívéjcatsícyoóca? ⁵ Ehdu íñe ámuhákye o néé ámuha tééneri menúcójípívéne tehdu meméénújúcóótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meijcyané cahcújtso múnáadítyú tsaatéuba íjcyatú teene ámuháma ímíbájchóiyóme? ⁶ ¿íveekí ámuha páhduvaré medáíívéjcatsíñe cahcújtso múnaa íjcyátúme élllevu mépehíjcyá ditye ámuháma teene ímíbájchoki?

⁷ Ehdu ámuha medáíívéjcatsíñetu íllurējuco ámuha metútáváávehíjcyané ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyérónetu. ¿íveekí tsá ámuha maábúcuhijcyatú ámuhákye tsaate íuhbarónee, íñányónee, dáíívéne? ⁸ Tehdu ámuha meijcyáíyótsihvu ¿íveekí diityéké ámuha mépíámeíhijcyáhi? Ehdu ámuha meméénúneri tsané nahbémú ámuha meijcyarómé íllure métútávátsócatsíhijcyáhi.

⁹⁻¹⁰ ¿A tsá ámuha mewáájacutú ímityúmé Píívyéébé avyéjuvu úcáávéityúne? Ahdícyane tsáma mébáñúmeídíñe. Muurá íhdícyáméhjíma dómácócatsíhijcyáme, níjcyotájteke cáánívahíjcyáme, tsamééré wajpíímú dómácócatsíhijcyáme, tsamééré walléémú dómácócatsíhijcyáme, naní múnaa, mítyane íéhnéváíyóneri íjyácunúhijcyáme, llíyíicyáve múnaa, tsíjtyedi ícúbáhrahíjcyáme, tsíjtyedítyú nehníwu

ihjyúvahíjcyáme, éhdume muurá tsá Píívyéébé avyéjúeje íjcyatúne. ¹¹ Ehdúu muurá tsaate ámúhadítýú ícyahíjcyáhi. Árómekée Píívyéébe Jetsóoj téeveri újcúmeke tsúuca dííbyé Apííchó ímíbájchómé hallúrí tsáhájucó ñná íjcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

¹² Muurá tsaate néehíí: “Mépiivyété panéváré meímilléné meméénune.” Ihdyúhde tehjújúcooro. Áronáa tsá panéváré ímí néétune. Áanéllíi tsá ténehjívú metáhjatsámeítyuróne. ¹³ Muurá ímiááné majcho ijcyá tééne tájpi meíjcyaki. Áronáa idyé tsá panéváré majcho ímí néétune. Muurá íjcyaiñé tééne tájpi meíjcyájúccóotyúne. Tsáháa Píívyéébe meke ípívyéjtsotú meímillédú ihdícyáméhjima medómácócatsíki. Mekée ípívyéjtsobe ihñéjté meíjcyame dííbyé túkevéjtsójú pañe meíjcyaki. ¹⁴ Muurá Píívyéébe ipíívyetédú íjcyaaabe ñhnáhoori meke bóhíítsoó tsúuca medsíjívérómeke Jetsóokée íbóhíítsoódu.

¹⁵ Aane ¿aca ímíiyóné tsúuca Críjtoéjté meíjcyame nahtsíwamééwake medómajcóne? Tsáhaá. ¹⁶ Muurá tsaapi dííllema íjcyáhajchíí tsahéecoréjucó dityétsí íjcyane. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu néénee: “Tсахéecoréjucó dityétsí íjcyaiñé tsáápiye íjcyáiyódu.” ¹⁷ Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcujsómé meíjcyá dííbyeéjteréjucó.

¹⁸ Ahdícyane óvíjyacóóné ihdícyámema ámuha medómácócatsíhíjcyáne. Ílluréjucó méihvété téénetu. Muurá íjcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómájcotúne. Áánetu íñe méjpiíyi ihdícyáméhjima medómácócatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdu meméénúneri meere métútávájtsámeíhi. ¹⁹ ¿A tsá ámuha mewáájacutú Píívyéébeéjté meíjcyámé pañe tsúuca

díbyé Apííchó ijcyane? Aane tsúúca ámúhá pañe ijcyame tsáhájucó ámuha meímillédú medáříívémeítyuróne. ²⁰ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñe meenú íllíkye ditye dsíjívétsóneri. Áánéllii metsu díbyeke maávyejúúlléne tsáímíyájucó meíjcyaki.

7

Metáábávájcatsícyooca meíjcyane

¹ Aane icyooca ámúhakye ó úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. Ímiááné ímí tehjúúcooro teene tsaapi táábávátuube ijcyane.

² Áronáa ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé ávyeta ímityúné ijcyánéllii téhdure ímí teene metáábávájcatsíñe.

³ Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí ijcyáhi. Áhdure idyé walle ityájíváábema múu ímí ijcyáhi.

⁴ Aane tsúúca ájyúma ijcyalle tsáhájucó ímillédú ijcyatú díbyé wáabyutáллерéjucó íjcyánélliihye. Téhdure diibye ájyu tsáhájucó ímillédú ijcyatú tsúúca diille méwá wáabyutááberéjucó íjcyánélliihye.

⁵ Aamútsí idyómácócátsíhijcyané tsá íhvéjtsóityuró Naavéné téenej téeveri diityétsikye tsíñejcúvuréjucó íbúwájtsóneri ityútávájtsótuki. Áronáa ihdyu tsáijyu íhnáhó Píívyéébema ílhjyúvácooca muhdú íñéhajchíí wahájchotáwu íhvéjtsóiyomútsí teéne.

⁶ Ehdu íñe ámúhakye tsánejcúvú o néé okée ámuha teene medíllónélliihye. Áronáa tsá ámúhakye o táúhbatú ámuha metáábávájcatsíki. ⁷ Táicyánéjcutu ihdyu ímí ó ijtsúcunú pámeere ohdu táábavatúmé, tájívátúmé, ijcyáiyóne. Áronáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páhduvére meke ípívyéjtsónéllii tsaate piivyetéé iye íjcyane. Áánetu tsijtye tsá píívyetétú iye íjcyane.

⁸ Áánéllii íyéejte íjcyámema pámeere pífbájujteké o nées táábávájcatsíyumeréjuco íjcyáiyóné íne o íjcyadu. ⁹ Árónáa ihdyu iye íjcyane ipíívyetétúhajchíí múu apáhajchíí táábávájcatsí téeneri ícúbáhrámeíyuki.

¹⁰ Áánetu tsúúca tájívámé walléémú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdu Píívyéébé taúhbaju néehíí. Tsá oore amúhakye o néétune. ¹¹ Árónáa tsáijyu múúne tsáápille ájyúke íhvéjtsóhajchíí tsáhájucó múu tájívájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiikyéréjuco dille tájíváne. Áánetu tsiíne ityájíváné ímílléhajchíí óví tsiíne oómille ájyú éllévúre. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

¹² Aane ícyooca Píívyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu amúhakye o nées tsaapi cahcújtso múnáájpi taaba cáhcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá díbye díílleke íhvéjtsóítyuróne. ¹³ Áhdure tsáápille cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótúroobe ímí dííllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeke íhvéjtsóítyuróne. ¹⁴ Muurá ímíbáávyéíyoobe dille ímí íjcyáneri. Áhdure idyé cáhcújtsóóbé taaba ímíbáávyéíyá díbye ímí íjcyáneri. Aane muurá ímí íjcyáromútsí íhvétsócatsíhajchíí tsáijyu múúne íítsíime ílluréjuco tútávaavéne. ¹⁵ Aane ihdyu cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótuube díílleke íhvéjtsóné ímílléhajchíí óvi íhvéjtsóhi. Téhdure idyé cáhcújtsótulle cahcújtso múnáájpi ájyu íjcyáábeke íhvéjtsóné ímílléhajchíí óvi íhvéjtsóhi. Aane tsá Píívyéébeke cáhcújtsómé hallurí íjcyatúne. Muurá ímíllebe tsáímíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane. ¹⁶ Muurá tsá mewáájácutú cáhcújtsóllé taji dille íjcyadu cáhcújtsóíhajchííjyu. Áhdure tsá mewáájácutú cáhcújtsóóbé taaba díbye cáhcújtsódú cáhcújtsóíhajchííjyu.

¹⁷ Áronáa ihdyu óví muhdú pamévare méijcyá Píivyeébee ímillédú meke pícyohdu. Áanéllii óvi tehdújuco tsaate íyeejtéré ijcyane. Téhdure idyé óvi tehdújuco tsaate méwámyuma ijcyane. Ehdu pámeere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá ditye tehdu íjcyaki.

¹⁸ Muurá kíhdyahírótsámeímyeke Píivyeébe ujcúhi. Áhdure tehdu méénúmeítyúrómeke dibye újcume ihdyu óvi éhduréjuco. ¹⁹ Muurá tsá muhdú tene néétu tehdu meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene néétu tehdu meméénúmeítyóne. Muurá ihdyu apááñéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdu meijcyane imílleébe.

²⁰ Áanéllii Píivyeébekekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meijcyaduré múu ijcyáhi. ²¹ Tsaaté hójtsí pañe ijcyame dííbyeke cáhcujtsómé tsá múu íjyácunútú diityédítýú íjchívyéiyóneri. Áronáa ihdyu múu ipíivyetéhajchíi diityédítýú íjchívyéhi. ²² Muurá tsíjtyé hójtsí pañe ijcyámema tsíjtyé hójtsí pañe ijcyátúrómeke Píivyeébe újcume tsahturé ijcyá dííbyejte. Aame tsaméhjí ijcyá Críjtó ícúve múnaa.

²³ Muuráhjáa tsúuca Píivyeébe méema meenú mepájtyetéiñe. Áanéllii tsá múu míamúnáa íjtsaméi cáhcujtsójúcootúne. ²⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane tsá múu ííneri íjyácunútúne. Óvi ihdyu Píivyeébekekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meijcyaduré meijcyame dííbyeke méúraavyéhi.

²⁵ Ehdu íñe ámúhake ó úúballé éhnée ámuha oke muhdú táábavatúme íjcyáiyóné medíllone. Ténejcútú Píivyeébe tsá muhdú meke néétune. Áronáa ihdyu oke dibye píáábóneri o wáájacúné o néé ditye táábávajcatsítýúné téhdure ímí nééneé. Ehdu ímí dííbyeke o úráavyeebe ámúhake o néehíi. ²⁶ Aane

ó ijtsúcunú ímí tehdújuco ditye íyéejteré ijcyáiyóné íñe Críjtoke meúraávyenécjú íhnáhó néénéllííhye. ²⁷ Áronáa ihdyu tsúuca táábavámé tsá múu íhvéjtsotú méwakyé. Áánetu iiye ijcyame tsá múu ijtsámeítyú ityáábaváiyóneri. ²⁸ Aane tsaate ityáábaváhajchíí ihdyu óvi táábaváhi. Téhdure tsáápille ityájíváhajchíí óvi tájíváhi. Tsá tene ímityúné ijcyatúne. Áronáa ihdyu íhnáhóóné táábavámeke ííñújí icyánécúene dómajcóne. Áánéllíí ámúhakye o nées ámuha ténehjívú metáhjátsámeítyuki.

²⁹ Ahdícyané, ámuúha táñahbému, muurá lléváhréjuco tsiíñe Críjto tsááiñe. Áánéllíí ihdyu méwámyuma ijcyámeke o nées ditye íhnáhóóróné pañe íyéejte wákímyeíyódú Píívyéébé wákímyeí imyéénuki. ³⁰ Téhdure ámúhakye tsaatéké kímóóve pájtyérónáa tsá múu kehdóvéméhjiúvú néétune. Téhdure wáñehjívátéhi jcyámé tsáhájucó tééneri ijcyáityúne. Áhdure tsíeméné áhdome tsá tééneri íjívéítyúne. Ténehji ijcyáronáa méíhvéjtsodí Píívyéébé wákímyeí. ³¹ Tsá múu ííñújiri muhdú íjcyáiyóneríyé itsúúráméíñe íhvéjtsotú díbyé wákímyeí. Muurá íñe íjíví hallurí ijcyané tsíeméné imíwu méijtsúcunúróné níjkévaáhi.

³² Áánéllíí ó imíllé ámuha tééneri méijyácunúhíjcyánetu méíhveténe. Muurá íyéejte íínerí ijcyatúmé ímí Píívyéébeke íícúvéíñeríyé íjtsáméíhi. ³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléémú tájívátúmé ijyácunú tsaímíyé díbyeke íícúvéíyóneri. Aame ímiááné ténejcúrí íjívémé tsá tsíñéhjiri íjtsámeítyúne. Áánetu tájívámé ijyácunú muhdú ájyúma íjcyáííñé wákímyeí imyéénúíñeríyé. Téhdure wajpíímú méwámyuma ijcyame ijyácunú íjíví

wákimyéiyé muhdú diityéké ipícyóóíñeri.

³⁵ Ehdu íñe ámuhákye o nées ámuhá wájuryi ímí Píívyéébeke ámuha meíícúveki. Tsá idyé ávyeta ámuhákye taabávatu o bóijcyúné ehdu o néétune. Ámuhákye ihdyu o nées tsaímíyé ámuha Píívyéébeke meíícúvéne wákimyéí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúuca ityáábávájcatsííñe éévevu úújetémé iye ijcyane ipíívyetétúhajchíí óvi táábávájcatsííhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. ³⁷ Aane tsaate ipíívyetéhajchíí óvi íyéejtéré ijcyáhi. ³⁸ Áhdure ditye táábávácatsíhajchíí ímí teéne. Téhdure ditye táábávájcat-sítyúhajchíí awáá éhniíñevu ímí teéne.

³⁹ Muurá tájívallye ijcyá ájyú wáabyutálle. Áronáa tsáijyu múúne ájyú dííllédívú dsíjívéhajchíí piivyételle ímílléhajchíí tsijpiikyéréjuco ityájíváne. Áronáa ihdyu tsá dille tájíváítyuró ihdícyáábeke cahcújtso múnáajpi íjcyátúúbeke. ⁴⁰ Áronáa ó íjtsúcunú iye íjcyalle ííne ímíjyaú íjcyáiyóne. Ehdu íñe ámuhákye o nées Píívyéébé Apííchó oke túkévéjtsóneri.

8

Níjcyotájte íicúve

¹ Aane ícyooca ámuhákye ó úúballé éhnée oke ámuha níjcyotájteke íicúvémeííñe iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúuca ténejcu méwaajácúhi. Áronáa ¿íveekí panévare mewáajacújúcóóneúvuri mémítyákímyeíhijcyáhi? Árone tsá íínetú meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu mewájuryújcatsííñe meke píáabóhi. ² Muurá panévare iwáajacúné

íjtsúcunúmeíyómé tsá ímiááné wáájacutúne. ³ Muurá ihdy Píívyéébe waajácú caatyé dífbyeke wáyyune.

⁴ Aane níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéréenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá diityéké íínetú píáábotúne. Muurá ihdy íjcyaaabe tsáápiye Píívyéébeé. ⁵ Muurá caame íévéhóówaríi, ííñújíríi, íjcyanéhjí icyáánívahíjcyánéllíi itsúcunúhíjcyámé mítyame Píívyéébedu némehjí íjcyane. ⁶ Áronáa ihdy íjcyaaabe tsáápiye apáábyéré Méécááni Píívyéébe páneeréé ípívyéjtsoóbe. Muuráhjáa meke ípívyéjtsoobe dífbyeke maávyéjújtsoki. Áhdure tsáápiye Ávyéjuube Jetsocríjtoj téeveri páneere íjcyáábe tájpiyé méijcyáhi.

⁷ Árone muurá tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé tsá ímí wáájacutúne. Muurá itsúcunúhíjcyámé ímiááné níjcyotájte íbóhíima íjcyámeke ííícúvehíjcyáne. Áanéllíi ténehjí íícúvémeíñé iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhíjcyáme. ⁸ Muurá teene medóórone tsá Píívyéébedívú muhdú néétune. ⁹ Áronáa ihdy tsá múu dóótu eene dífbyeke ímí wáájacutúmé teene medóóne múhdurá itsúcunúhíjcyámeke ityútávájtsótuki. ¹⁰ Muurá tsaate ténehjí dóóneri tsijtye teene dóótume íúmúúpívyéne diityé élletu idyóóneri ííjtsaméi tútávájtsóiyáhi. ¹¹ Ehdu muurá ámúhá nahbémú ténejcu ímí wáájacútúmeke ámuha teene medóóneri métútávájtsóiyá ímí Píívyéébeke ditye úráávyéíyónetu téhdurée diityé wáyyuri Críjto dsíjívemeke. ¹² Aane diityé íjtsaméi metútávájtsóneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne. ¹³ Áanéllíi diityéké o tútávájtsótu tsá múijyú téeménéhjí o dóóityúne.

9

Uwáábojte íáhdó újcune

¹ Muuráhjáa Píivýéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmííbé uwááboju ámúhakyé o úwaabóné ámuha mecáhcújtsónetu muurá méwaajácú ímiáané ténejcú uwááboobe o íjcyane. ² Áronáacáubá tsaate tsá cáhcújtsotú uwááboobe o íjcyane. Áanetu ihdyu ámuha mecáhcujtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcújtsónélliíhye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsámeíhíjcyámeke o née uwááboobe o íjcyáabeke oke ditye íícúvéiyóné panévatúre. ⁵ Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Péédooroo, Jetsóo nahbémuu, íjcyame péhijcyádu. Áabeke muurá idyé ámuha oke méíícúvéiyá diityéké ámuha meíícúvehíjcyádu. ⁶ Áronáa ¿íveekí muhtsi Benabéema múhtsiye mewákímyeíñe tájpi méúwáábohíjcyáhi? ⁷ ¿Aca múúne tsodáhó iye íáhdóne tájpi íjcyáhi? ¿Aca óóva bájtsome tsá íñéevá lléenetúne? ¿Aca obééjámuke éénume tsá diityé mujpáñejpácýó ádotúne? ⁸⁻⁹ Ehdu ámúhakyé o nééne méijtsúcunúdí míamúnáá íjtsaméi tene íjcyane. Muuráhjáa Píivýéébe Moitséeúvuj tééveri íwaajácuháámitu néehíi: “Trígó tátsoújcori íjcyáabeke ócájikye tsá múu tsíeménevu íhju wátájcotú díbye ímájchótuki.” ¹⁰ Ehdúu Píivýéébe née dílbyé wákímyeí méénume tééne áhdó újcúiyóne íñéeyóne. Tsáháa apáámyéré iyámedítýú díbye néétune. Muurá tsaate úmihe bájtsone kéémene tsíjtyeréjuco ááhívetsóne. Áronáa téhdure teenée bájtsómedívú tsane coévá tsahdúré ditye iújcuki. ¹¹ Ahdu muurá Píivýéébé

icyánéjcu ámuhákye muha meúwáábohíjcyámeke ꞓaca tsá ámuha múúhakyé mepíáábóityuro tsíeménetu tééne tájpi muha meíjcyaki? ¹² Áánerá tsijtye uwáábojte ámuha mepíáábóne tájpi ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá múúhakyé ámuha mépiáábóiyáhi. Áronáa ihdyu muha tsá téeneri meíjyácunútúne. Tsáijyu múu míamúnaa teene múhdurá íjtsúcunúne tsá ímílléityuro icyáhcujsóné muha meúwaabóne. ¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímyé tééjá wáábyuta ditye tsátyehíjcyánetu iújcúne tájpi ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píívyéébeke ditye iyámedi íícúvehíjcyánetu iújcune dohíjcyáme. ¹⁴ Ahdu íívane muurá Píívyéébe néé uwáábojte íjcyáíñe cahcújtso múnaa diityéké píáábóne tájpi. ¹⁵ Ehdu íñe ámuhákye o néé pevénéré ámuha mewáájácuki. Tsá píáábó ámuhákye o táúmeítyúne. Aabe ihdyu óvíi o dsíjívéhajchíí ó dsíjívé ámuha oke mepíáábótuubére. Muurá ímí ó íjtsúcunú oore o wákímyeíñe tájpi o íjcyaaabe o úwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke pícyóóné wákímyeí o méénúneri tsá o mítyájkímyeíityuróne. Aane muurá tsíjtyeke o úwáábótúhajchíí ídátso oke pajtyeíyóne. ¹⁷ Íhya ihdyu oore táíjtsaméiyi tééne wákímyeí o méénuca téeneri ó mítyájkímyeíiyáhi. Áronáa tsá oore o ímílléne tééne wákímyeí o méénutúne. Píívyééberée oke pícyóó téénevu. ¹⁸ Áánéllii ó imíjyúú tééne uwááboju pevénéré áhdótsótuube o úwáábóneri. Tsá o íjyácunútú tééne áhdó oke ditye píáábóne tájpi o íjcyáíyóneri.

¹⁹ Aabe múíicúve múnáajpi o íjcyáítyúroobe pamévá íicúve múnáajpi ó íjcyá téénej tééveri tsijtye Críj-

toke icyáhcuýtsoki. ²⁰ Muurá íhdééné taúhbaju o úraavyéjúcoótúroobe tamúnaa jodíómú muhdú ícyahíjcyádú idyé ó ícyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téénej tééveri ímíñeúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye icyáhcuýtsoki. ²¹ Áanetu Píívyéébeke wáájácútúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu ó ijcyáhi. Ároobe ihdyu tsá múhdurá ditye íjcyáné pañevú o úcáávetú Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánéllíihye. Ehdu diityé pañe ó ícyahíjcyá téénej tééveri diityéké o úwáábo Críjtodítyú íjcyáné uwááboju. ²² Áhdure Píívyéébeke cáhcujtsójúcooromé ímí ténejcu wáájácútúmema o íjcyácooca ó ijcyá muhdú ditye íjcyadu téénej tééveri diityéké ímíñeúvú o wáájácútso ténejcu ditye ímí iúráávyeki. Ehdu ihdyu pamévamáyé ímiáábéré ó nahbévahíjcyá téénej tééveri diityéké o píaabómé ipájtyeteki. ²³ Aabe pamévakéré o úwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímíjyuúki.

²⁴ Muurá táhjajcátsiyi dsíínémedítyú tsáápiiye táhjaabe tééne áhdó ujcúhi. Ahdu íívane ímíñeúvú méuráávyé Píívyéébeke iáhdó ámuha meújcuki. ²⁵ Áhdure muurá íicu iáhdoma íjcyanévú úcááveímyé tééne ihde pííñúmeímyé tsá íiná dómájcotú diityéké tútávájtsoiyóne. Ehdu muurá pííñúmeímyé tééne áhdó imíwu néerone múhajchótá íjcyáityúné iújcuki. Áanetu ihdyu mépííñúmeíhijcyá múijyú muhdú íjcyáityúné meújcuki. ²⁶ Áánéllíi tsá pevénéré Píívyéébeke o úráávyehíjcyatú éhne múúne tsaate kiávú ipyééne wáájácútúmé dsíínehíjcyádu. Aabe tsá ténejcúrí o báñúmeíityú éhne múúne méénújcatsíbyé bañúháñe pevétsíhjíré cátyétyehcúdu. ²⁷ Áánéllíi muurá Píívyéébedívú o íhvéjtsámeíbyé ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Aabe ó téhmémeíhijcyá keená oke ténejcútú mújtát-

sóiyónetu ímichi awáá ténejcu o úwáábohíjcyabe o bánúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píívyéébedi medíllóityuróne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa méihdé múnáaúvuke Píívyéébe ojtsóri túkëvejtsómé Tújpañe Móóá pájtyene. ² Ehdúhjáa dibye diityéké piaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójtsí pañevú dibye diityéké ityúkévéjtsoki. ³ Aaméhjáa ihdyu ícyahíjcyá Píívyéébere diityéké píáábóne tájpi. ⁴ Dílbyeréhjáa muurá diityéké ácu híjcyá majchóvu, adóvu, íjcyane méénuráítyuróné diityémá imyéénúneri. Áamemá hjáa téijyújuco nééwayúdu néébe Críjto íjcyabe diityéké túkévétsohíjcyáne. ⁵ Ehdúhjáa panévaturé ímíhyéjúcooro Píívyéébe diityéké túkévéjtsórónáa ímunáajte ímityúné dáríívemeíhijcyáhi. Áané déjúcotúhjáa mítyame dsíjívé íínéubará píívyétúné ííñújivu.

⁶ Ahdu meke tene ipájtyétu tsá ímityúnéhjiri meúmúúpívyéityúne. ⁷ Tsá dityéé méénuhíjcyádu níjcyotájteke mecááníváityúne. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Níjcyotájteke idyúúrúvané wañéhjíné pañe imájchóné hallúvú ádohíjcyáme.” ⁸ Ahdícyane tsá medómácójcatsíityú ihdícyáméhjima dityéhjáa méénuhíjcyádu. Téené déjúcotúhjáa muurá tsajcóójiré diityédítyú dsíjívémé 23,000-meve. ⁹ Áanéllíi tsá Píívyéébeke mepátsárijcyóityú ímityúné meméénune dibye íáábúcu híjcyá tsaatéhjáa diityédítyú méénuhíjcyádu. Tehdúhjáa muurá méénúmeke téené déjúcotu ííñimyému íhdome dsíjívéhíjcyáhi. ¹⁰ Aanéjii tsá

múu diityé díívame ímityúné íhjuúvatú Píívyéébedítyu. Tehdúhjáa néemeke muurá téené déjúcotu dífbyere Píívyéébe wáalloobe 'Dsiíjive' némeííbyé níjkyéji múnáajpi dsíjívetsóhi.

¹¹ Ehdúhjáa nénehji éjjuúvú méíhdé múnáake pá-tyehíjcyáné muurá Píívyéébé waajácúháámitu caatúvá íñe ícyooca meíjcyámema ííñuji níjkévaríjyucó íjcyame teene meéévéne tehdu medáríívemeítyuki. ¹² Áánéllii ímí Píívyéébeke iúraavyéné íjtsúcunúmé téííbúwá méíjcyaco ámuha ímityúneri memújtátuki. ¹³ Muurá eene ámuha ímityúneri meúmúúpívyehíjcyáné mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhakeyé dómájcotúne. Muurá ihdyu pámeekéré patyéhijcyáne. Áronáa mécátsipáávé Píívyéébedívu. Díbye íjcyátúcoocájíí; tsá néhi ávyétá íhnáhó néené mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Díbye ihdyu tehdííváné mávaríjchoju meke dómájcóijyu meke píááboó maáábúcuki.

¹⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllii tsáhájucó níjcyotájteke ámuha medúúrúváityúne. ¹⁵ Ehdu íñe ámúhakeyé o néé ámúhá íjtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá ihdyu ímííneúvú méíjtsaméí ámuha mewáájácuki. ¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñe méénune méítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsóhíjcyá teene dííbyeke. Aame méduurúvahíjcyá mewájyuríi Críjto tujpácýó páwachákevu wágóovéne. Téhdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewájyuríi díbye ícúbáhrámeíñé méítsaavéne. ¹⁷ Muurá mítyame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévájcatsíhi. Ahdu muurá tsáápiiye Críjto íjcyáábeéjté mítyame meíjcyarómé méíjcyá tsáápihdyúre.

¹⁸ Muuráhjáa tamúnaa ijraéemú Píivýéébé ïcúvé dóhijcyámé tsame ijcyá téénéejte. ¹⁹⁻²⁰ Muurá dííbyeke wáájácutúmé naavémukéré dooháñevu ïcúvehijcyá ímíubáané ditye ïcúvéíyoobe Píivýéébe ijcyánaáaca. Áánéllii ámúhakye o néé tehdu ámuha naavémuke meïcúvétuki. Tsá ámúhakye o néhijcyatú níjcyotájté meke píaabóne. ²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúuca Píivýéébema maádóneri, memájchóneri, menáhbévácatsíhijcyámé Naavéneke ïcúvehijcyámema menáhbéváne.

²² ¿Íveekí Píivýéébeke mepátsárijcyoíyá ehdu medáríívemeñneri? ¿Aca dííbyé ehníñevu meé?

Crijtoéjté wájýújcatsíyóne

²³ Muurá ímiáané panévare meímilléné méméénúiyáhi. Arónáa tsá panévare ímí néétune. Tsá páneere meke píáábotú Píivýéébeke meuráavyénéjcutu. ²⁴ Áánéllii tsá múu tsúurámeityú iiye tsaimíyé íjcyáiyóneri. Téhdure múu íjtsámeí tsíjtyeke ipíáábóiyóneri pámeere ímí meíjcyaki.

²⁵ Áhdure ditye dooháñé náhjéhenuhijcyánetu múu cúuvéhulléré iáhdone dóó tsáijyu múu ïcúvé íjcyane ámuha medóone múhdurá meíjtsúcunúiyónéllíihye. ²⁶ Muurá íññújiri páneere múhdúné tsíeméné íjcyane Píivýéébe éhné díbyéé ípívyejtsóne.

²⁷ Áánéllii múu cahcújtso múnaa íjcyáturómé ámúhakye majchóvú píúváhajchíí cúuvéhulléré majchó ínehjí ditye pícyoone ámuha múhdurá meíjtsúcunútuki. ²⁸ Áánetu tsaate idyóótune 'íñe níjcyotájté ïcúve' néhajchíí tsá múu dóótu diityéké ámuha múhdurá meíjtsámeíchótuki. ²⁹ Ehdu o néé ihdyu ámuha

medóórone ímityú meíjtsúcunútúrónáa diityéké múhdurá ámuha meíjtsámeíchóiyónélliíhye.

Árónáa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: “¿Aca muhdú íívane mewáájacúdú meméénune tsijtye múhdurá ijtsúcunúiyáhi? ³⁰ Muurá ïná memájchóné hallúvú météhdútsohíjcyá Píívyéébeke dibye ímillédu. Aanéjii ¿íveekí tsijtye ihjyúváiyá ímityúné íjcyáneríjiihari?” ³¹ Ihdyúhde tehdujúcoóro. Árónáa ihdyu múu panévare ïná imyéénúneri, imájchóneri, iádóneri, bóhówajtsó Píívyéébeke. ³² Ánéhjiri ihdyu tsá múu tútávajtsotú jodíómuu, jodíómú íjcyáturóme, íjcyámeke pámeere cáhcújtsótúróméhjimájuco. ³³ Muurá ihdyu ó imíllé pamévamáyé ímí o íjcyane ditye téhdure ipájtyeteki. Tsá oore ímí o íjcyáiyóneri o íjyácunútúne.

11

¹ Ahdu múu íjcyá muhdúhjáa Críjto ícyahíjcyané o wáájáne dííbyeke o úraavyédu.

Muhdú walléémú pihcyáávé pañe íjcyáiyóne

² Ahdícyane, ámuúha táñahbému, mítyane ámuéhakye ó duurúvá Píívyéébé icyánéjcu ámuéhakye o úwaabóné ímí ámuha meúráávyéne oke meítsáávehíjcyánélliíhye. ³ Aane ó imíllé ámuéhakye o úúballéné Píívyéébe Críjto túkevéjtsoobe íjcyane. Áánetu Críjto wajpíímú túkevéjtsoobe. Áánetu diitye wajpíímú méwámyú túkevéjtsojte eene Críjto túkevéjtsoobe Píívyéébe íjcyadu. ⁴ Aame wajpíímú íhñíwaúúné iwátájcómeíñe Píívyéébé uwááboju úwáábóhajchíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu imyéénúmeíñe ditye Píívyéébema íhjyúváhajchíí núcójpítsó teéne. ⁵ Áánetu walléémú íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé úwáábóhajchíí téhdure núcójpítsó

teéne. Téhdure tehdu méénúmeítyúmé Píívyéébema íhgyúváhajchíí núcójpítsó teene ibyéérómeíñe ditye íjcyáiyódu. ⁶ Aane iwátájcómeíñé ímíllétúmé óvíí íllure béérómeíhi. Áánetu tehdu imyéénúmeítyóné núcójpítsó íjtsúcunúhajchíí óvíí wátájcómeímye. ⁷ Áánetu wajpíímú tsá Píívyéébé pihcyáávé pañe wátájcómeítyuró dífbye náávé íjcyame dífbyeke íávyejúúlléébeke íbóhówátsohíjcyánéllííhye. Áhdure walle ájyúke íávyejúúlléne bóhówajtsóhi. ⁸ Tsáháa muurá wájpíikyeyé Píívyéébe ípívyéjtsotú wállehdítyú tsátsii íújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wálleekéré ípívyéjtsóobe wájpíihdítyú tsátsii íújcúnetu. ⁹ Tsáháa muurá wálleeke tujkénú ípívyéjtsólleke díbye náhbénutú wájpíihdívu. Muuráhjáa ihdyu wájpíikyéré tujkénú ípívyéjtsóóbeke nahbénuube wállehdívu. ¹⁰ Áánéllii múu walléémú wátácámeíhijcyá íhñíwaúúné ájyúmuke íávyejúúlléne uubállé níjkyéjii múnaa ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ípívyéjtsó wajpi wálleema íúcújcatsíñe ímí ípíáábójcatsíki. ¹² Muuráhjáa ímiááné wájpíihdítyuré walle ípívyeevéhi. Árónáa ihdyu ícyooca dífbyere Píívyéébe méénune wállehdítyuréjuco míamúnaa ípívyeevéne.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha méíjtsúcunú díitye walléémú dobéévé pañe íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé Píívyéébema íhgyuváne? ¿A tehdújuco teénej? ¿Mityá tsáhaáj? ¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepíívyedújuco íjcyane wajpi íhñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcójpítsóhree. ¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdítyú uuvéné íhñíwácoma dílle íjcyane íhñíwáú wátájcódú tene néénéllííhye. ¹⁶ Aane íñe páneere ámúhakyeyé o nééne tsaate múhdurá íjtsúcunúhajchíí óvíí muhdú néé téénetu. Árónáa ehdu

muha méúwáábohíjcyá pahúllevaré íjcyáné cahcújtso múáake.

Jetsóope mépajtyété méénune májchó múhdurá dáríivémeíñe

¹⁷ Áánetu íjcyáné tsane ámuha meméénuhíjcyáné múhdurá ámúhadívú o íjtsúcunúne. ¿Íveekí ámuha medóbéévéne pañe múhdurá médáríivécatsíhijcyá ímiááméré íjcyatúme? ¹⁸ Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhijcyáné medóbéévécoóca. Ímiáánébá tehdu ámuha méicyahíjcyáhi. ¹⁹ Áronáacáubá ¿mityá tsánejcútú tehjújuco teene, téénetu mewáájácu caatyé ímiááné Críjtoke cáhcujtsóne? ²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó mewájjyuri mééma méénune meítsáávéne májchó memájchoromé tsá ímí meméénuhíjcyatúne. ²¹ Ámuhává muurá tsaatétane memájchome ídátsó ájyábari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdúmé ílluréjuco mellíyíicyávehíjcyáne. ²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméénuhíjcyáhi? ¿A tsá ámúhá jaaháñevúré ámuha memájchóítjuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyejúúlletú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame medóbeevéne. Íllure ámuha ménúcópívétsohíjcyá ídáatsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

Jetsóó mewájjyuri méénune meítsáávéne májcho

(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné íñe ámúhakye ó úúballéhi. Jóódáhjáa dífbyedívú ékéévétsoípyéjco pááaho iújcúne téhdújtsoobe Píívyéébeke. ²⁴ Átsihdyúhjáa teehe idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane

memájcho. Ehdu paíjyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéne.”
²⁵ Átsihdyúhjáa idyé ado iékéévéne neébe: “Íñe tátyujpácýó ícúbáhrámeíñej téeveri Píívyéébema tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáíñé uubáalle. Aane ámuha meítsaavéne tehdu méméénuhíjcyaco.”
²⁶ Ahdícýane óvíi ámuha tehdu meméénúneri mébóhówátsohíjcyá díbyée míamúnáa wájyuri dsíjívéné múijyú tsiíne díbye tsááiñévújuco.

Jetsóoke meítsaávéne májchori menáhbévájcatsíñe

²⁷ Aane muurá Ávyéjuubée mewájyuri méénune meítsaávéne májchó tsaate múhdurá néeme meélletu májchome ímityúné meenuhi. Tehdu méénune tsá ávyejúúllétú díbyée ícúbáhrámeíñe ítyujpácýó wáágoóne. ²⁸ Áánéllii múu tujkénú teene imyéénútúné ihde ímíñeúvú íjtsámeí muhdú íjcyane. ²⁹ Muurá peecútéré teene meméénúhajchíí máhallúvúré ímityúné mémeenúhi. ³⁰ Ehdu nééné níjcaúvú muurá eene ámúhadítyú chémeme dúhcúméhjíúvú néémedítyú tsaate dsíjívehíjcyáhi. ³¹ Áánetu ihdyu ímiááméré ímíñeúvú meíjtsámeíñe teene meméénúhajchíí tsá Píívyéébe íñé hallútú méhdi ícúbáhraityúne. ³² Muurá ihdyu tsáijyu meke íhvétsohíjcyaaabe meícúbáhrámeí téénetu meíllíjkívyéne ímiáámeréjuco meíjcyá cáhcújtsótúmema mewágóóóvétuki.

³³ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémut. Áánéllii múu téhméjcatsí pámeeréi píhcyáávécoca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyéjuubée mewájyuri méénune ámuha meítsaávéne májcho. ³⁴ Áánetu tsaate íajyabáávátéhajchíí

óvíi ihjávú majchóhi. Tsá ditye teene dómájcóityuró Píívyéébe diityéké tééné hallútú ĩcúbáhrátuki. Áánetu eene tsíñehji ámuha meméenuhíjcyáné óvíi ámúhake o ááhívetéijyu méímíbjachóhi.

12

Píívyéébé Apííchó piááboríyé meméenuhíjcyanéhi

¹ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhake o úubal-léné ímíñeúvú ámuha mewáájácu muhdú Píívyéébé Apííchó meke piáábónej téeveríyé ĩñehjí meméénune mepiívyeténe.

² Muurá ámuha méwaajácú dííbyekée ámuha mecáhcujsótúcooca níjcyotájtekéré medúúruvahíjcyáné ibóhíima íjcyátúmeke. ³ Aane ámúhake o néesá muurá tsaate Píívyéébé Apííchó túkevéjtsori nééítyuróne: “Jetsóo nehníjyau.” Áhdure tsá múha Ávyéjúúbedi Jetsóoke díllóityuró Píívyéébé Apííchó diityéké túkévéjtsótuca.

⁴ Muurá ihdyu Píívyéébere meke piáábónej téeveri mépiivyeté páhdváré nénehji meméénune. Áronáa ihdyu Íapííchoj téeveríyé meke piááboobe ténehji meméénuki. ⁵ Muurá dííbyé wákimyéí páhdváré nénehji meméénúroneri tsaapííkyéré méíícuvéhi. ⁶ Muurá dííbyere Píívyéébe tehdu mééma meenu ihñéjté mejcyámema. ⁷ Aane muurá dííbyé Apííchóré meke piáábóneri mépiivyeté tehdu nénehji meméénune mejtéeveri téhdure tsijtye cahcújtso múnáake dibye ipiááboki. ⁸ Muurá tsaate téenere piáábónej téeveri piivyeté tsijtyeke ityúkévejtsóne. Áané piááboríyé tsijtye piivyeté ímí iúwaabóne. ⁹ Áhdure muurá tsaate téenere piáábónej téeveri ímí Píívyéébeke cáhcujtsóhi. Áané

piáaboriyé tsijtye piivyété chéméméhjike ibóhiitsóne.
¹⁰ Tsaate piivyété méénúraityuróné imyéénune.
 Tsijtye piivyété iná pájtyeíñé ihdéjuco iwáájacúné
 iúúballéne. Tsijtye piivyété iwáájacúné caatyé pañé
 ímiáané Píivyéébé Apííchó íjcyane, caatyé pañé
 Naavéné apííchóré íjcyane. Tsijtye piivyété tsíjtyé
 ihjyu illéébótúrójuri íhgyuváne. Tsijtye piivyété tsijtye
 íhgyuváne illéébóturóné ihñéjuvu ipájtyetsóne. ¹¹ Ehdu
 muurá Píivyéébé Apííchó piáábónej téeveriyé mépiivyété
 páhdúváré nénehji meméénune.

Pámeere Crijóéjté tsáápihdyuré íjcyane

¹² Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyané dobéévé méij-
 cyá tsáápiye. Ahdu téhdure Crijóéjté mítyame páh-
 dúváré menéérome méijcyá tsáápihdyúre. ¹³⁻¹⁴ Muurá
 paméváré jodíómuu, gríéégomuu, tsíjtyé hójtsí pañe íj-
 cyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume pámeere
 méijcyá dííbyeéjte. Muuráhjáa Píivyéébé Apííchó mé-
 pañévú úcaavémé méijcyá tsané múnáaréjuco. Aame
 Crijtoma tsáápihdyuré méijcyá Cáání Apííchó mépañe
 íjcyanej téeveri íñe méjpi pívátsihjívá íjcyaróné dobéévé
 tsáápiiye méijcyadu. ¹⁵ Muurá méjtúha íhgyúvaca tsá
 nééítyuró méjpiene íjcyatúné hójtsi íjcyátúnéllííhye.
¹⁶ Téhdure ménúúmiho tsá nééítyuró méjpiene íjcy-
 atúné máhállu íjcyátúnéllííhye. Áronáa muurá páneere
 méjpiene. ¹⁷ Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ¿íínerí
 mélléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejúre íjcyaca
 ¿íínerí máarahjúcuíyá tsíeménej cúva? ¹⁸ Ehdúhjáa tene
 múhdurá nééíyónéllíi ihdyu Píivyéébe méjpi ípívyejtsó
 muhdú íjtsúcunúdu ténéhjíma. ¹⁹ Muurá tsáneere méjpi

íjcyaca múhduréiyó teéne. ²⁰ Aane muurá pívátsihjívá íjcyároné dobéévé tsáápiíye.

²¹ Áánéllii máhálluúúcú íihjyúvaca tsá nééítyuró méhójtšicu íínetú píáábotúne. Áhdure méhniwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu íínetú píáábotúne.

²² Muurá méjpiítyu íhtsúuvúdu méjtsúcunúrotsíhjí ímichi éhniíñevu meke píaabóhi. ²³ Áánéllii tétsihji múhdurá néérotsíhjí tsaímíyé météhmemeí múha meke íájtyúmítuki. ²⁴ Áánetu muurá ímí méjtsúcunúrotsíhjí tsá pahdu mewátájcómeítyúne. Píívyéébéé ípívyejtsó méjpiítyu múhdurá néérotsíhjí tsaímíyé metéhmeki.

²⁵ Ehdúhjáa ípívyejtsoobe méjpi patsíhjiívaré ímí meke píáábónetu tsátsii múhdurá méjtsúcunútuki. ²⁶ Muurá tsátsiiyé metútávááverónáa páneeréjuco méjpiíyi avye búuvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiíye ííne ímíjyaú méllíñémuúcunúmeíhi.

²⁷ Ahdu muurá tsáápiitsa Críjtoéjté méjcyame méjcyá tsáápiíye íjcyadu. ²⁸ Áánéllii dííbyé cahcújtso múnaa méjcyámeke Píívyéébe pícyóó íiná mewákímyeííñehjívú. Tsaatéké muurá pícyoobe Jetsocríjtodítyú íjcyané uwááboju úwáábomére dítye ipyéhíjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe íhdéjuco íiná pájtyeííñé iwáájacúné úúbálléímyeke. Tsíjtyéhjike pícyoobe dííbyé íhju úwáábojte dítye íjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráítyúronéhjí méénúímyeke, chéméméhjike bóhíitsóímyeke, ídáátsóméhjike píáábóímyeke, túkevétsojte íjcyáímyeke, tsííñé míamúnáa íhju illéébótúrójuri íhjuváiímyeke. Ehdu muurá páhduvaré néené wákímyeíháñevu pícyoobe Píívyéébe íhñéjté méjcyámeke. ²⁹ ¿Aca pámeere dííbyéjté méjcyame

Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboméré mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere iiná pájtyeiñé mewáájacúné méúúbállehíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méénuráítyúronéhjí méméénuhíjcyáhi? ³⁰ ¿Aca pámeere chéméméhjike mébóhíítsohíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihjyúvahíjcyá tsííñe múnáá ihjyu melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyéte téjúhjiri tsaate íhjuváné mepájtyetsóne? Tsáhaá. ³¹ Áhdícyane cáhawáá métsúúraméí keená éhniíñevu ímí ámuha meíjtsúcunúneri Píivyéébe ámúhake íájcuhi. Aane ó imíllé ámúhake o úwaabóné muhdú éhniíñevu ímí meíjcyáiyóne.

13

Mewájyújcatsíñe

¹ Muurá tsííñé míamúnaa, níjkyéji múnáa, íjcyámé ihjyúrí o ihjyúvároobe muucá o wájyútúhajchíí atéréepjyé o íjcyaaabe pevénéré ó ihjyúvahíjcyá éhne múúne cúúmúbama chehkéú íhjuvádu. ² Téhdure iiná pájtyeiñé íhdéjuco o wáájacúné o úúbállehíjcyaaabe páné íhdéene o wáájacúroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. Áhdure Píivyéébeke ímí o cáhcújtsonéllii cáméhbaúné tsiélllevu o íínétsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. ³ Áhdure ídáátsóméhjike tátsíeméneri o píáábohíjcyaaabe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye cóvájtsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíí tsá íínetú oke tene píáábotúne.

⁴ Muurá ihdyu pamévakéré meídaatsólléne mewájyume máaabúcu múhdurá nééronéhji. Aame

1 Coríitio 13:5 36 1 Coríitio 13:13

tsá íínerí menómíutááváítyuróne. Tsá ávyéjuuháñé mellííñéítyuróne. Tsá ‘mityáhmityá’ menééítyuróne.
⁵ Tsá átéréenéhjí meíhgyúváítyuróne. Tsá méhllíihyéré tsane meméénúítyuróne. Tsá mecááyóbáítyuróne. Tsá tsiélleréjuco meíjtsúcunúítyuró tsaate meke ímityúné méénune. ⁶ Áhdure tsaate ímityúné méénúneri tsá meímíjyúúvéítyuróne. Ímiááneriyé meímíjyúúvéiyáhi.
⁷ Muurá ímiááné pamévake mewájjyume múhdurá tsaate íjcyámeke mepíaabó ditye íímíjpyeteki.

⁸ Ehdu mewájjyúcatsíñé tsá mújyú mééma níjkéváítyúne. Áanetu eene íiná pájtyeíñé íhdéjuco mewáájacúné meúúbállehíjcyáné mééma níjkévaáhi. Téhdure dííbyé piááboriyé tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhgyúvahíjcyáné níjkévaáhi. Áhdure dííbyé piááboriyé mewáájacuhíjcyáné tsáhájucó íjcyáítyúne. ⁹ Muurá Píívyéébé icyánéjcu tsátsíhwuútsaré mewáájacúné meúúbállehíjcyáhi. ¹⁰ Áronáa ihdyu íjcyaiñéi páneere mewáájacúne. Áijyu tsáhájucó tsátsihjítsaré mewáájacúityúne.

¹¹ Muuráhjáa tsíímene o íjcyácooca ó ihgyúvahíjcyá tsíímene íhgyuvádu. Aabée ihdyúhacáa múhdurá néérone ó ítsúcunúhíjcyá tehjújuco. Aanée o kéémeebe tsáhájucó tehdu o néjúcootú tsúuca o wájacúúvénéllíihye. ¹² Ahdu muurá íñe ícyooca tsátsíhwuútsaré méwaajácú Pííyéébé icyánéjcu éhne múúne míícúmí pañe tsíeméne náávé meítene mewáájacúdu. Áronáa ihdyu íjcyaiñéi éh-nííñevu ténejcu mewáájacúne. Muurá íñe ícyooca tsátsíh-wuútsaré o wáájacúné téijyu botsíi ó waajacúú ímíñeúvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

¹³ Aane muurá dííbyeke mecáhjújtsóne mewájjyújcat-símýe meítsohíjcyáné tsá mújyú níjkéváítyúne. Áanetu

ímichi páñétúene teene mewájujcatsíñe.

14

Tsíjtyé ihjyúrí tsaate íhjuvámé píívyeténe

¹ Ahdícyane múu tsúúrameí pamévamáyé ámuha mewájujcatsímyeke Píívyéébé Apííchó túkévejtsómé panévare ámuha meméénúiyóneri. Múu tsúúrameí íhdétújuco dibye ámúhadívú bóhówajtsóné ámuha mewáajacúné meúúballéiyóneri. ² Muurá tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuvámé Píívyéébemáyé ihjyúvá tééjuri. Aane tsá múha lléébóityuró íiná ditye nééne Píívyéébé Apííchóré diityéké túkévéjtsóneri ditye íhjuváméllííhye. ³ Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúballéhíjcyámé cahcújtso múnáake tsápijtsó éhniíñevu ímí dílbyema ditye íjcyaki. ⁴ Muurá tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri tsaate íhjuvámekéré píaabóné Píívyéébeke ditye úráávyénéjcutu. Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúballéhíjcyámé éhniíñevu tsíjtyeke píaabóhi.

⁵ Aane ihdyu ímí ó íjtsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléébótúrójuri meíhjuváiyoéne. Áronáa éhniíñevu ó imíllé ámuha meúúballéné Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú bóhówajtsóné. Teene ihdyu éhniíñevu píaabó cahcújtso múnáake. Áánetu tsíjtyé ihjyúrí ámuha meíhjuvavaróné tsaate diityé ihjyúvú pájtyétsótúhajchíí tsá diityéké tene píáábotúne. ⁶ Ámuúha táñahbému, muurá ámúhake o ááhíveebe tehdu tsíjtyé ihjyúrí ámúhama o íhjuváhajchíí tsá ámúhake tene píáábóityú ámuha melléébótúnélííhye. Áánetu ihdyu Píívyéébe óhdivu bóhówajtsóné ámuha melléébójuri o úúballéhajchíí ámúhake píááboíñe.

⁷ Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá míamúnaa ijcyáturóné cúúmúbama chiíyóro ímíñeúvú mellíjchúcooca melleebó imíwu tsanéécú íhjuváne. Áánetu múhdurá mellíjchúhajchíí tsá ímí melléébotúne. ⁸ Áhdure méénujcatsí ijcyácooca ímíñeúvú rojróco llíjchúmeítyúhajchíí tsá múha ijcyátsíívyetúne. ⁹ Ahdu muurá tsaatémá ditye lléébótújuri meíhjuváhajchíí tsá ditye lléébotúne. Pevénéré meíhjuvává éhne múu pevetsíima íhjuvádu. ¹⁰ Muurá ííñújiri míamúnaa páhduvaré íhjuvámé tsá wáájacúratúné íhjuvatúne. Muurá ihdyu ditye íhjuváné waajácúmeíhi. ¹¹ Muurá tsaate óoma tehdu o lléébótújuri íhjuvaca tsá íínetú oke tene píáábóityuróne. Áámedítúyú ó nééiyá tsíjtye múnaaré ditye ijcyane. Áhdure óhdityu nééiyomé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane. ¹² Aane Píívyéébé Apííchó ámúhakye túkévéjtsóneri páhduvaré nénehji ámuha meméénúiyóneri meíjyacunúhijcyámé múu ijyacunú ámúhakye dibye píáábóneri cahcújtso múnáake ámuha metúkévjtsóiyóneri.

¹³ Áánetu tsíjtyé ihjúrí íhjuváné píívyetémé múu Píívyéébeke píáábó táumeí dibye túkévéjtsóneri teene ipájtyétso tsíjtye illééboki. ¹⁴ Muurá tsá oore táíjtsaméiyi tsíjtyé ihjyu o lléébótúrójuri Píívyéébema o íhjuvahíjcyatúne. Dííbyé Apííchóré ihdyu tápañétú íhjuvahíjcyáhi. Áánéllii o íjcyároobe tsá o wáájacuhíjcyatú o íhjuváne. ¹⁵ Aane íñe ¿kééjuri meíhjuváiya Píívyéébema? Méíhjuváiya tsajúúcuri melléébótúrójurii, melléébójurii, íjcyane. Áhdure dííbyeke medúúruváné mémátsíváiya tsajúúcuri. ¹⁶ Muurá tsíjtye lléébótújuri dííbyeke medúúruváhajchíí tsá múha meke náhbénúityú illéébótúnéllíihye. ¹⁷ Ímí

tehdújucooro Píívyéébema tééjuri meíhjuvaróné tsá tsíjtyeke píáábotú dííbyeke ditye úráávyénetu. ¹⁸ Áronáa ihdyu ímí tehdújuco teene melléébótúrójuri dííbyema meíhjuváne. Muurá ámuhá ehnííñevu ó ihjyúvahíjcyá Píívyéébema oore o íjcyácoóca. Áánéllii ó téhdujtsó dííbyeke. ¹⁹ Áronáa ihdyu tsame cahcújtso múnaa mepíhcyáávécococa ó imíllé pámeere lléébójuri báhríñewuúré o íhjuvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píáábóityuro cááménécóbaúvú tsíjtyé ihjyúrí o íhjuváné ditye lléébójurííivari.

²⁰ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá múu ímiájíjtó ámuha meúraavyémé tsiímédú néétune. Ímíñeúvú múu íjtsámeí kéemejte íjtsámeídyu. Áánetu ihdyu ímítyúné icyánéjcutu múu íjcyá diitye tsiime íná wáájácútúmé íjcyadu. ²¹ Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé: “Tahñéjté jodíómuma ó ihjyúvaá tsíjtye múnáaj tééveri diityé ihjyúri. Áronáa tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdu íñe o néé Píívyéébe o íjcyáabe.” ²²⁻²³ Aane muurá tsíjtyé ihjyú melléébótúrójuri Píívyéébé Apííchó meke íhjuvát-sóneri cáhcújtsótúmeke méúújetsó íhtsútuube Píívyéébe íjcyane ditye iwáájácuki. Áronáa muurá medóbeevémé téjúhjiri meíhjuváné illéébóne méhdityu nééiyómé íllure meméivaténe. Áánetu ihdyu cahcújtso múnáa wáábyuta méhdivu íuwaáboju bóhówájtsoobe diityéké meúúbálleki. Tsá cáhcújtsótúmé wáábyuta tene íjcyatúne. ²⁴ Áronáa tsáijyu múúne tsááme meúwaabóné íllééboki. Aane muurá teene illéébóne waajácúiyá ímiááné ímityúmé íjcyane. ²⁵ Aane múhduúvúrá íjtsúcunúne botsíi Píívyéébe mééma íjcyane iwáájácúne dííbyeke durúváiyómé ímíhmoúbánema.

Muhdú pihcyáávé pañe mejjcyáiyóne

²⁶ Ahdicyane, ámuúha táñahbému, ámuha mepíhcyáávécooca Píivýéébeke ámuha medúúrúváne májtsí méénuhíjcyáamee, tsaatédívú dibye íuwaáboju bóhówajtsóné úúbállehíjcyáamee, tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjúvahi. Téhdure ímílléhajchíí tsijpi piivýeté íhjúváne. Áronáa ihdyu tsá múu tsané tujkéveri íhjúvatúne. Tsáápiitsadí múu íhjúvá llééboobe ipájtyét-soki. ²⁷ Aane tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjúváne píivýetéhajchíí óvíi míityétsiye íhjúváhi. ²⁸ Áanetu dibye íjcyátúhajchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéné pañe tééjuri íhjúvatúne. Iiye múu íjcyácooca Píivýéébemáyé tééjuri íhjúváhi. ²⁹ Áhdure dibye íuwaáboju tsaatédívú bóhówajtsómé múu tsané dobéévé pañe míityétsúba, 3-meváuba, úwaabó tsijtye illéébúcunúki. ³⁰ Áronáa tsáijyu múúne Píivýéébe lléébúcunúmedívú téhdure íuwaáboju bóhówajtsóhajchíí óvíi tujkénú úwaáboobe íhveté diityéréjuco íuwaáboki. ³¹ Ehdu múu Píivýéébe íuwaáboju ámuhadívú bóhówajtsóné tsáápiitsadí ímíneúvú úwaabó tsijtye illéébóne dííbyedívú icyátsípááveki. ³² Dííbyé uwaáboju múu imyéénune píivýetémé ímíneúvú meenuhi. ³³ Tsá dibye ímíllétú múhdurá dííbyé uwaáboju medáriivéne.

Ímíllebe tsáimíyé pámeere metúkévétsojcatsíne. ³⁴ Aane ihdyu óvíi ámuha mepíhcyáávécooca Píivýéébe taúhbaju néhdu walléemú ímiááméré íjcyáne cúúvéhulléré uwaábó lleebúcunúhi. Tsá ehdu nétsíhjúvú ditye íhjúváityuróne. ³⁵ Tsane idíllone ímílléhajchíí óvíi íhjúháhañévúré díllómé ájyúmuke. Tsá tene ímityú Píivýéébe pihcyáávé pañe walle íhjúváiyóne.

³⁶ ¿Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méijtsúcunuj, tsáhái muurá ámuha pahdu dibye íuwááboju méhdivu bóhówátsohíjcyané mewáájacutúne.

³⁷ Aane cáhawáá óví tsaate dibye íuwááboju diityédívú bóhówátsohíjcyámé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhajchíí waajácú dííbyé taúhbaju néhdújuco o néhijcyáne. ³⁸ Áanetu tehdújuco néerone ditye múhdurá íjtsúcunúhajchíí muhdú idyé méméénuúhi.

³⁹ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane óví ámuha méúwáábohíjcyá Píívyéébe íuwááboju méhdivu bóhówajtsóne. Tsá múu tsaate tsíjtyé ihju illéébótúrójuri íhjuvánetu diityéké bóíjcyutúne.

⁴⁰ Ímiááméré múu íjcyáne panévaré ímíñéuvú meenuhi.

15

Críjto dsíjíveebe bóhííne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávú muhdúhjáa pajtyéteju ámuúhake o úwaabóné ámuha mecáhcujtsóne. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi. ² Aame tsúuca ámuha mépájtyeté ímiáané ámuha mecáhcújtsóhajchííjyu. Áanetu ámuha ímí mecáhcújtsótúhajchíí íllure ámuha mébáñúmííhi.

³ Muuráhjáa Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco méimítyú iwáágóo Críjto dsíjívénetu íjcyané uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámuúhake o úwáábohíjcyáne. ⁴ Muuráhjáa tene néhdújuco dsíjívéébeke ditye cúúuube pápihchúúj coojívatu bóhííne.

⁵ Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péedoródívú íbóhówáávéne boone tsijtye ímamyémudívú dibye bóhówaavéne. ⁶ Áané boonétúhjáa muurá bóhówáávebe ihñéjté 500-mevá ehnííñevu íjcyámedívu. Áamedítyúu

tsúuca tsaatésáhjí dsíjívénetu muurá ijcyáméi mítýame. ⁷ Áhduréhjáa muurá bóhówááveebe Jacóobodívu. Áané boonétúhjáa bóhówááveebe pámehdívúrējuco.

⁸ Áané boonécóbaúvutúu téhdure óhdivu dibye bóhówaavéné ó ijtsúcunú éhne múúne walle itsíímáváyotsíhjí pájtyelle tsíímavádu. ⁹ Áánéllii tsá o ijtsúcunúmeítýuró dífbyedítýú ijcyáné uwááboju úwáábomééré péhíjcyáméejpi o íjcyane. Muurá ímiááné tsá o íjcyáítýuró ténejcú uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbáhrahíjcyánéllíihye. ¹⁰ Árónáacáhjáa ihdyu Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaae óhdi ídáátsóvéne oke ímbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi téhdújuco o íjcyane dífbyé icyánéjcu uwááboobe. Áánéllii muurá ímiááné tsijtye uwáábojte ehniíñevu ó méénuhíjcyá tééné wákimyéi. Tsá idyé oóre. Dífbyere ihdyu Píívyéébe méénuhíjcyá tajtyééveri. ¹¹ Árónáa tsá muhdú tene néétu tsaate éhniíñevu tééné wákimyéi méénune. Aane ihdyu ímíi téhdújuco ámúhakyé muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujsóne.

Dsíjívémé bóhííñe

¹² Muuráhjáa Críjto dsíjívéebe bóhííne muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujsóhi. Árónáa jíveekí tsaate ámúhadítýú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjúcóóítýúne? ¹³ Muuráhjáa ímiááné téhdu tene nééca Críjto dsíjívéebe tsáhájucó bóhííítýuróne. ¹⁴⁻¹⁵ Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méíjcyáiyá állíu múnáa dibyée bóhíitúnéré muha meúúbállehíjcyánéllíihye. Aaca téhdure tééné uwááboju mecáhcujsóné tsá íínetu meke píáábóítýuróne. ¹⁶ Muuráhjáa téhdu tene nééca Críjtoke dítye cúúuube tsá bóhíjúcóóítýuróne. ¹⁷ Aacáa

muurá ijcyáiyóné máhallúrí méimítyuháñe. ¹⁸ Aamée dííbyeke ímí mecáhcújtsorómé medsíjívémé ávyétá wágoóóveréjuco meméénúiyóne. ¹⁹ Muurá dííbyeke mecáhcujtsóné apááñéré ííñújí hallúrí meijcyánetu meke píááboca tsíjtyéhjí ehnííñevu ávyétá idáátsó méijcyáiyáhi.

²⁰ Áronáacáa ímiáané Críjto idsíjívétsihdyu bohíí medsíjívémé mebóhííñé méema déjucóonuúbe. ²¹⁻²² Muuráhjáa tsáápiye Adáa ímityúné méénúné déjúcotu médsíjívéhíjcyáhi. Ahdúu íívane tsáápiye Críjto ímiáábé ijcyaaabe méénúnej téeveri medsíjívémé mebóhííhi. ²³ Áronáa tsá ihdícyáiyju mebóhííityúne. Díbyéi tsiíñe tsáácooca mebóhíí dííbyeéjté meijcyame. ²⁴⁻²⁵ Áijyu pámé avyéjuubéré ijcyaa dííbyeke múnáátsohíjcyámeke ityáhjáné hajchóta. Áané boone páneere Cáani Píívyéébé hójtsí pañévú íhvéjtsóiibye dííbyeréjuco páné avyéjuube íjcyaki. Téijyu páneere nijkévaáhi. ²⁶ Dsijívé meke múnáátsohíjcyáné tsáhájucóo ijcyáityúne. ²⁷ Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe picyóó Críjtoke páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. Ehdu muurá nééne dííbyé waajácúháámitu. Tsá tene néétu Cáani dííbyé túkevéjtsójú pañe íjcyane. ²⁸ Muurá icyooca páneere Críjtó túkevéjtsójú pañe íjcyároobe téijyu íjcyaa Cáani Píívyéébé túkevéjtsójú pañéréjuco. Muurá Píívyéébe ávyeta páné avyéjuubéré ímichi dííbye tájpi páneere íjcyaaabe. Áánéllii téijyu páneere dííbyé túkevéjtsójú pañéréjuco íjcyaiñe.

²⁹ Áánetu íjcyáné tsane. Ehdu idyé medsíjívémé mebóhíjúcóóityúné néhijcyámé jíveekí tsójtsómeíhijcyá imúnaa dsíjívéme mémeri 'dítye ípájtyetéki' néémere

muhdú idyé medsjívémé mebóhjúcóóityúnáa íinetú diityéké tene ipiááboki? ³⁰ Aane idyé ehdu tétsíhjí daihañéréjuco medsjívéíñáa ¿íñe muha úwááboméré mépehíjcyá tsáijyu tsaate múúhakyé tééné hallútú dsjívétsóhajchíí muha mepájtyetékijíívari? ³¹⁻³² Áanélliihyéhacáa bañúháñé tééné hallútú Éépetsó cóómi múnaa ápíchó éhne múúne meke dóóné iyámédú néémema ó táhjácatsíhijcyáhi. Aanéjííva, ané metsu ímiááné tehdu tene néhajchíí meijcyáné hajchótá mewáñehjívatené pañe panévaré meóóvehíjcyá tétsíhjí daihañéréjuco medsjívéíñéllííhye. Áronáa muurá ímiááné medsjívémé mebóhíine o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye dsjívétsóllehíjcyároobe ó icyahíjcyáhi. Ároneri íllure ó ímijyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúraávyéneri o ímijyúdu.

³³ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ítsámeíhíjcyámedívu. Ámúhakyé mújtátsodímýé ímí ámuha meijcyáíyómeke. Muurá tsaate néehíí: “Áteréejtédívú menáhbevámé íllure meke mújtatsóhi.”

³⁴ Ahdu ámuha meijcyáíyónéllii ímíñeúvú méúraávyé ímiáájú. Óvíjyacóóné ímítýunéjcu. Muurá ijcyáméubá tsaate ámúhadítyú Píívyéébeke wáájácutúme. Ehdu ámúhakyé o néé núcójpitósóróné pañe ámuha téénetu mewájácúúveki.

Muhdú dsjívémé bóhííñe

³⁵ Áronáacáubá tsaate ámúhadítyú neehí: ¿Aca íhya muhdííwáj pñhjmá medsjívétsíhdyu mebóhííhi? ³⁶ ¿Aca muhdú ámuha méjtsúcunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájt sou tsíhdyuréjuco icyápáyóóvétsíhdyu ííñe botsíí páneevé úmehéréjuco.

³⁷ Tsá muurá apáhajchíí teeu mebájtsónemáyé pahéjuco íjcyáítyuróne. Tsáijyu muurá tríigó pañéváuma tsíñéhjí pañévahúúné mebájtsócooca tsáhái téúhjitú ipáhé bóhówáávetúne. ³⁸ Píívyéébere ihdyu íimillédú píívyetsóné tsaimíyé keemévé íínéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco. ³⁹ Tsá muurá panévare tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure. ⁴⁰ Téhdure caame íévéhóowari íjcyanéhjí, ííñújiri íjcyanéhjí, tsihdyure. ⁴¹ Muurá cóójíejpi núhba ájchú péjcoéjpima míicuru ájchúné tsihdyure. Áhdure míicúruj péété tsá tsahdúré néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco meíjcyane medsíjívetsihdyu mebóhíime. Muurá medsíjívemeke ditye cúúume mechájááverómé tsiíne mebóhíicooca tsíhdyuréjuco néjpiima meíjcyame tsáhájucó múijyú muhdú meíjcyájúcóóityúne. Muurá íñe ícyooca meíjcyáne pi áteréene. ⁴⁴ Aane muurá ííñújiri meíjcyáne piima meíjcyame téhdure méijcyaá tsíhdyuréjuco néenej pi múijyú medsíjívéjúcóóityúnéj píima.

⁴⁵ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu néeneé: “Tujkénúejpií Adáake Píívyéébe ípívyétsóóbé pañevú picyóó míamúnaa dibye íjcyáíne bóhi.” Áábé boonétú Críjto bóhówáávebe ihdyu meke ajcú múijyú muhdú méijcyájúcóóityúne bóhíívu. ⁴⁶ Árónáa tujkénúí méijcya íñe ícyooca meíjcyáne piima. Áané boonétú botsíi méijcyaá tsíhdyuréjuco néjpi múijyú medsíjívéjúcóóityúnéj píima. ⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe meenú ííñúbatu Adáake ííñújíejpi íjcyáábeke. Áánéllii tééjji hallúri méij-

cyame méjpiháñema mee dibyée ípívyéjtsoobédújuco. Áánétúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áánél-
lii dílbyema mejjcyácooca tsíhdyuréjuco mejjcyaiñé dibye
íjcyadújuco.

⁴⁹ Muuráhjáa Píívyéébe ííńúbatu méénuube íjpiíma
íjcyadújuco mee méjpiímaá. Áhdure idyé níjkyéjiri
íjcyaaube Críjtoduréjuco mejjcyaiñé dílbyema mejjcyá-
coóca.

⁵⁰ Ámuúha táñahbému, muurá íñe ícyooca mejjcyánéj
piiháñema tsá mejjcyáityú Píívyéébé avyéjuri. Muurá
íñe dsíjívéíñéj piiháñé tsá múhdutú dsíjívétúné
íjcyáityuróne. ⁵¹ Cáhawáá ámúhake o úúbálle múha
mewáájacutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa
dsíjívéityúne. Muurá dsíjívétúméj piiháñé cápáyóóveé
tsíhdyuréjuco néénéj piiháñevu. ⁵² Muurá ávyeta
íícúíwuúré tsáneere metámihjyácóné hallúrí méjpiíhañe
cápáyóóveé páneere tsíhdyuréjuco íímíbaávye nihñéré
rojrocó líjchúmeícyoóca. Tene muurá íhjuvacooca
cahcújtso múnaape dsíjívéhíjcyámé tsiíñe bóhiime
tsáhájucó dsíjívéityúne. Ááné tujkéveri téijyu íjcyame
dsíjívétúméj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe.

⁵³ Muurá íñe ícyooca medsíjívéhíjcyanéj piiháñé téijyu
cápáyóóveé dsíjívéityúnéj piiháñevuréjuco. Áijyu ihdyu
botsíi méjcyaa Píívyéébé avyéjuri. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ehdu muurá íñe
medsíjívéhíjcyanéj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñé
Píívyéébé waajacuháámitu íllu tene nehjújuco:
“¿Aanéhaca kiávújuco teene dsíjívé meke wáágóoiyóne?
Tsúuca táhjátsámeíñé tsáhájucó íjcyatúne.” Ehdu
Píívyéébé waajacuháámitu nééneé. ⁵⁶ Muurá ímityúmé
mejjcyané déjúcotu médsíjívéhíjcyáhi. Aanée méhdivu
Píívyéébé taúhbaju bohówajtsó ímityúmé mejjcyane.

⁵⁷ Áronáacáa ihdyu tehdújuco Píívyéébe méhdi ïdáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri ímityúné mééma táhjane mewágóóóvétuki.

⁵⁸ Ahdícýane, ámuúha táñahbému, méíhvéjtsodí Píívyéébé icyánéjcu ámuha meúraavyéne. Óóchévetúméré méméénuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjto wákimyéi. Muurá méwaajácú dííbyé wákimyéi meméénume mebáñúmeítyúne.

16

Cahcújtso múnáa wáabyuta dsídsi píhcyúmeíñe

¹ Áánetu dsídsike cahcújtso múnáallíi ámuha mepíhcyuhíjcyané múu ímíñeúvú meenú ïñée Garáátsiá íñújiri íjcyané cahcújtso múnáake o néhduú. ² Ténevá tsemáánádú múu wáyeéévejcoójí idyóbéévécooca ámúhá wákimyéi hallúvú ámuha meújcuñetu tsánéhwu dówacárohijcyá ámúhadívú o úújetécooca botsíi ámuha mepíhcyútuki. ³ Aane o úújetécooca tsatéké ámuha metújkevééllémeke méwáloó Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáa éllewu ámuha mewállóóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtýeki. ⁴ Áámema téhdure muhdú o néhajchíi ó peéhi.

Muhdú ipyééíñe Páávoró íjtsámeíñe

⁵ Áronáa ihdyu tujkénúí ó peé Matsedóóniá íñújju. Átsihdyu botsíi ámúhakyé ó aahívéteéhi. ⁶ Aabe tsáijyu múúne ámúhama úúníjyá hajchótá ó ijcyá tsúcájáhreé. Átsihdyu óvíi kiávú o péébeke ámuha oke mepíaabóhi. ⁷ Tsá o ímíllétú ámúhakyé íícúíye o ááhíveíñúne. Ó ímíllé tsuucájááneúvúí ámúhama o íjcyane Píívyéébe ímílléhajchíjyu. ⁸⁻⁹ Aabe íchihvúré Éépetsóvú Pejtecojtéé wañéhjí

ó pájtyeé téené pañe íchíi múnáake o úwááboki. Tsájyju múúne tsaate diityédítýú o úwaabóné cáhcujtsó tsijtye oke téené hallútú tsáríllérónáaaca.

¹⁰ Áánetu Timotéó íñe o íjcyadu Píívyéébé wákimyéi méénuhíjcyabe ámúhadívú úújetéhajchíi ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco dibye ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Áábeke ihdyu métsíiménéélledíñe. Ímíñeúvú dííbyeke mépíááboco elle iúlléjéne oke dibye iúújévaki. Muurá dííbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke ditye iúújévaki.

¹² Téhdurée ménahbe Apóóroke ó neerá dibye ámúhakyé iááhíveté tsijtye menáhbémuma. Árónáa tsá dibye péétune. Óvíi múijyú ímíllécooca ámúhakyé aahívetéébe.

Páávoró pítyajcóné

¹³ Ahdícyané ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé ténéjcutú ámuha íhtsutúmé meijcyame ímítyunévú metáhjatsámeityuki. ¹⁴ Múu íiná imyéénune ímíñeúvú meenú pamévakéré iwájyúnema.

¹⁵ Ámuúha táñahbému, muurá ámuha méwaajácú Ejtéépanáké éhnée Acááyá íiñúji múnáadítýú ihyájkímuma tujkénú Píívyéébé icyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá diitye ihyájkímuma ímí píáábohíjcyá téhulle íjcyame ménahbémuke. ¹⁶ Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píívyéébé wákimyéi méénuhíjcyámeke múu avyéjuulléhi.

¹⁷ Muuráhjáa diibye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáícoo, éhdume tsaimíyé oke píaabó ílle ámuha meijcyaca oke mépíáábóiyónetu. ¹⁸ Aame oke tsápítsohíjcyá ámúhakyéé itsápijtsódu. Aane ímí ó íjtsúcunú tehdújuco. Tehdu néémeke múu avyéjuulléhi.

¹⁹ Áhdure ámuhákye ó úúballé Áátsiá iĩnújiri íjcyané cahcújtso múnaa ámuhákye dúúruváne. Téhdure Akííramútsí Piritsíírama ámuhákye duurúváhi. Áhdure diityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámuhákye duurúváhi. ²⁰ Pámeere íchíi múnaa ménahbémú ámuhákye duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvajcátsi.

²¹ Aane íñe ámuhákye o pítyajcóné páñetu oo Páávoró ó caatúnúhi.

²² Aabe o nées Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájyútúmé hal-lúrí tsúuca ímityúné íjcyane. Aabe ihdyu óvi tsájucóó Máavyéjuúbe.

²³⁻²⁴ Muurá mítyane ámuhákye ó wajyú dífbyeéjté ámuha meíjcyámeke. Ahdícyane ihdyu óví dífbyeréjuco ámuhákye píaabóne. Áyu tehdújuco.

Píivyéébé ihjyu: jetsocríjyodítýú cáátúnuháámi New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Jul 2022 from source files dated 25 Jun 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48